

delavski bedi. Dekletce s starim, izsušenim obrazom, držeče na rokah v cunje zavitega otročiča. Osobito oči so izrazovite, kakor bi govorile. Kakor je Olga Boznanska znana kot slikarica delavske bede sploh, tako slovi Francoz Const. Mennier kot kipar dela, kot kipar delavcev, njih napora, težav in trpljenja. Izmed plastike so njegove stvari najlepše. Sploh zastopajo plastiko skoro samo Francozi: znani Charpentier, Gardet s svojimi levi in tigri Injalbert s svojim španjolskim pastirjem in mnogo drugih. Od Rusov je izložil knez Trubeckoj jako fino portretno statueto svojega brata. Tudi Hrvat Rendić ima nekaj poprsij, ali mislim, da ta dela niso njegova najboljša.

Pa dosti za sedaj! O Josipu Manesu in njegovi izložbi drugič. Saj se obe-tata Pražanom za letošnje leto še razstavi Worpswedskih umetnikov in mona-kovske »Secesije«.

Zofka-Kveder.

Splošni pregled

Dr. Simon Šubic. Dne 27. julija je umrl v Gradcu v 73. letu svoje sta-rosti vseučiliščni profesor dr. Simon Šubic. Rajnik je bil rojen v Poljanski dolini na Gorenjskem, iz katere je izšlo že toliko bistrih glav in razboritih mož. Simon Šubic je bil odličen matematik in fizik, a poleg tega neutruđen slovenski pisatelj. Njegovih člankov in razprav, izmed katerih so zlasti zvezdoznanske zanimive, je veliko število. »Ljubljanskemu Zvonu« je bil zvest sotrudnik in ima uredništvo še zdaj več njegovih rokopisov, ki doslej niso mogli priti na vrsto. Brez dvojbe bo tudi v njegovi zapuščini kako delo, kajti rajni Šubic je bil delaven do zadnjega vzdihljaja in bi služil baš v tem lahko mnogim izmed nas v posnemo. Bodi vrlemu možu, čigar natančnejši životopis prinesemo v eni prihodnjih števil, blag spomin!

Znameniti mrtveci. V Neapolju je umrl maja meseca znameniti ruski romanopisec Stanjukovič, ki je bil nekaj časa tudi urednik liberalnega me-sečnika »Djelo«. Največjo slavo si je pridobil s svojimi pomorskimi novelami. Njegov oče je bil admiral in on sam je opravljal službo pomorskega častnika, zato je dobro poznal življenje, ki ga opisuje v omenjenih novelah. — Istega meseca je preminil v Moskvi vseučiliški profesor Kirpičnikov, mož obsež-nega znanja. Predaval je in tudi pisal mnogo o ruskem, nemškem, francoskem, angleškem, laškem in španskem slovstvu. — V Peterburgu je dalje dne 25. junija umrla v starosti 65 let Ana Nikolajevna Engelhardt, ki je preložila mnogo del Spielhagnovih, Zolovih, Maupassantovih, Bret Hartovih itd. na ruski jezik. — Nemcem je umrl pred kratkim v visoki starosti 74 let plodoviti in nekdanj mnogo čislani romanopisec Gregor Samarow, čigar pravo ime je Oskar Meding, a Angleži obžalujejo smrt dne 11. julija preminolega pesnika in kritika Williama E. Henleya. Henley je bil navdušen častilec Burnsov in Byronov.

—i—

Nekaj statistike iz naših srednjih šol. Po poročilih o šolskem letu 1902./03. je bilo ob sklepu na 5 kranjskih gimnazijah 1577 učencev, med temi 1401 slo-venske narodnosti, na obeh kranjskih realkah 602 učenca, med temi 337 Slo-vencev, ali posamez: Ljubljana: I. državna gimnazija 571 učencev, med temi, 471 Slovencev, II. drž. gimn. (7 razr.) 340, oz. 340; Kranj: 362, oz. 357; Novo

mesto: 224, oz. 213; Kočevje: (nižja gimn.) 80, oz. 20; Ljubljana: drž. realka 514, oz. 250; Idrija: mestna realka (2 razr.) 88, oz. 87. Na izvenkranjskih srednjih šolah, koder študirajo tudi Slovenci, je bilo razmerje sledeče: Trst: drž. gimn. 534, oz. 139; Gorica: drž. gimn. 481, oz. 247; Pazin: drž. gimn. (4 razr.) 154, oz. 23; Pulj: drž. gimn. 187, oz. 11; Celje: višja drž. gimn. 282, oz. 76; Celje: slov. vzporednice 185, oz. 185; Maribor: drž. gimn. 473, oz. 332; Ptuj: dež. gimn. 190, oz. 29; Gradec: I. drž. gimn. 490, oz. 5; Celovec: drž. gimn. 386, oz. 86; Beljak: drž. gimn. 236, oz. 18; Št. Pavel: benedikt. gimn. 189, oz. 14. Na realkah pa: Trst: drž. realka 475, oz. 78; Gorica: 372, oz. 110; Pulj: mornar. nižja realka 112, oz. 2; Maribor: 235, oz. 8; Gradec:¹⁾ drž. realka 534, oz. 4; Celovec: 317, oz. 8. Vseh skupaj je bilo na teh 25 zavodih 2566 slovenskih gimnazijcev in 547 slovenskih realcev, torej pride na 100 gimnazijcev Slovencev le 21 realcev Slovencev, ali okroglo razmerje 5 : 1. Te številke res jasno in glasno govore, da je pri nas vse premalo zanimanja za realne študije. Starši bi morali uvidevati, da je njih sinovom odprta široka pot tudi po dokončani realki. Če že inženjer, arhitekt, kemik itd. ne dobi primernege mesta v domovini, saj mu je odprto tudi drugod po svetu polje za njegovo delovanje. To med nami vobče ukoreninjeno mnenje, da obetajo mlademu človeku edino gimnazijske študije lepo bodočnost, bo treba izpremeniti. Poglejmo, kako vse drugače je pri Čehih, ki so nam vzor žilavega, podjetnega, inteligentnega naroda! V srednjih šolah v kraljestvu Češkem s češkim učnim jezikom, kjer so skoro vsi učenci češke narodnosti, je bilo v šolskem letu 1901./02. 9378 gimn. in 8431 realcev; torej pride ondi na 100 gimnazijcev 89 realcev, ali okroglo 10 : 9, na Moravskem (tudi na čeških zavodih) pa 5037 gimn. in 3270 realcev ali 100 : 65. Torej nas tudi v tem pogledu Čehi daleč nadkriljujejo. Seveda imajo oni srednje šole s povsem češkim učnim jezikom, mi Slovenci pa imamo le na gimnazijah nekoliko pouka v domačem jeziku, realke pa so vse nemške razen idrijske. A kljub temu bi pričakovali ugodnejšega razmernege števila, ne pa 5 : 1! To nezdravo razmerje se kaže že na ljubljanski realki, kjer je komaj polovico učencev slovenske narodnosti (250 : 514), in to v deželi, ki ima 95% slovenskega prebivalstva. Še bolj nenaravno je razmerje na Štajerskem: tam je vseh realcev Slovencev 12, reci »dvanajst«, v deželi, ki ima skoro toliko slovenskega življa ko cela Kranjska. Korošci imajo 8 slovenskih realcev, a deželjanov je ena tretjina Slovencev. Odkod vse to, zakaj tako? Ker naše ljudstvo premalo pozna sestav našega srednjega šolstva in meni, da realka ne vodi in ne pripelje do tistega blagostanja, ki ga želi svojim sinovom. To pa malokdo vpoštevata, da trajajo realne študije le sedem let in da vprav latinščina in grščina, ta dva glavna predmeta, često ovirata in celo onemogočita uspešno napredovanje učencev, ki imajo za realne predmete sicer dovolj zmožnosti in tudi veselja. Naj bi torej ljudskošolski učitelji vplivali na to, da bi učenci, ki se kažejo nadarjene za realne nauke, prehajali na realke, in naj bi si dali starši takih učencev dopovedati, da niso edino »latinske« šole pogoj sreče, ki je žele svojim sinovom!

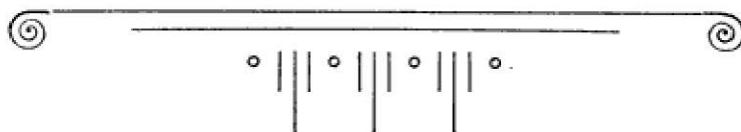
J. W.

Nova poljska opera. Poljski komponist Statkowski je zložil novo opero »Philo enis«, ki je bila na mednarodnem tekmovanju v Londonu odlikovana in ki se vprizori prihodnjo sezono ondi v Caventgardenskem gledišču. —a—

¹⁾ Na graški deželni realki ter tudi na II. in III. drž. gimn. ni bilo nobenega dijaka slovenske narodnosti.

LJUBLJANSKI ZVON

Sodba.

Šreba kavo Selim, sultan stari,
 kavo črno iz preslavne Moke.
 Ko dosreba, viha brke ruse,
 bije sužnja, ki mu pali čibuk.
 Pa ozre na svétnike se mračno
 in na modre kadije, vezirje,
 zarožlja ob steno z damaščenko
 pa z visokim glasom beseduje:
 »Abdul Mira, najstarejši kadi,
 sodi zopet sodbo mi pravično,
 Alahu na čast in v slavo sebil!
 Vprašam te in odgovori modro
 po zakonih našega korána,
 kakšna kazen pristoji Osmanu,
 ki poljubil je cvetočo devo?
 Dalje vprašam, kadi svetlounni,
 kakšno kazen bi prisodil možu,
 ki se v mračni temi nepovabljen
 drzne v harem tujega seraja?
 Mohamed ti k sodbi um razsvetli!
 Vidiš tamle črnega Radúfa . . .
 Njega sodi! On je to zagrešil!
 Pa velim ti ostro ga soditi,
 ker poljubil hčer je mojo carsko . . .«

Stari kadi sivo gladi brado,
 mračno zgubi se mu čelo belo,
 skriža vele si na prsih roke
 pa udano sultanu modruje:
 »Svetli Selim, sultan veleslavni!

Po korana svetega zakonih
mora biti moslim suženj bitju,
ki poljubil grešno mu je ustni,
vreči treba v ječo pa ga temno,
kdor se v noči drzne v tuji harem.«

Dvorniki vsi v divanu molčijo,
le Radúf, ki sodil ga je Mira,
odgovarja krepko neustrašen:
»Slavni sultan, biser Mohamedov,
rekel sodbo kadi je pravično . . .
Toda Alah zna, jaz grešnik nisem!
Vidiš, Selim, tale ključ srebrni,
ki otvarja vhod palače tvoje?
Dala pismo Agna mi je stara,
v pismu bil pa ta je ključ blesteči.
Vidiš slova na tem pergamenu
in ta pečat, ki stoji pod njimi —
pečat hčere tvoje, lepe Mare?
Pa genila Mare me je prošnja,
splazil tiho sem se do seraja,
pest cekinov vrgel tam evnuhu,
da zastalo v grlu mu je vpitje.
Čakala je Mara lepa v vrtu,
poljubila vroče me na ustni . . .
Sultan! Torej po zakonih tvojih
Mara moja biti mora sužnja,
svilne mora si sezuti čizme,
sneti beli raz obličje jašmak.
Mene ž njo pa v ječo daj zapreti,
z Maro ondi bom imel nebesa.«

Sreba kavo črno sultan Selim,
gleda dvorec skozi okno beli,
ki stoji kraj carskega seraja.
Zvezd leskeče se na dvorcu sedem,
sedem zlatih mesecev blesti se.
Lepše pa ko meseci in zvezde
v dvorcu Mare se blestijo lica
in moža ji, črnega Radúfa.

Vojanov.

